

Det är självklart, att den of-
fentliga verksamhetens mål skall
bestämmas genom en demokra-
tisk beslutsprocess, där avgöran-
det tillkommer de valda förtro-
endemännen. Det är också själv-
klart, att de tjänstemän, som del-
tar i beslutens tillkomst och verk-
ställande, påverkar beslutens in-
nebörd och konsekvenser. Därför
är det ett ur demokratisk syn-

punkt viktigt krav, att de värde-
ringar, som styr tjänstemannens
bidrag till besluten, blir öppet re-
dovisade. Under den förutsätt-
ningen — eller just därför — är
det lika viktigt att tjänstemannen,
i det här fallet socialarbetaren, åt-
njuter integritet i sin yrkesroll.
Alternativet är godtycke och op-
portunism.

Dessa frågor har inte bara aka-

demiskt intresse. Deras handgrip-
liga aktualitet gör sig påmind
varje gång någon sk kontrover-
siell tjänsteman mer eller mindre
diskret försvinner i kulisserna.
När får vi dessa intrikata pro-
blem ordentligt genomlysta och
ståndpunkterna preciserade? För
den framtida socialarbetarrollen
är de fundamentala.

Red: Ingvar Svensson

Yttrande över förslag till YRK-kurser i socialpolitik och socialt arbete

Socialchefsföreningens styrelse
har i ett yttrande över ett för-
slag till yrkesinriktade kurser i
socialpolitik och socialt arbete
från en expertgrupp inom uni-
versitetskanslersämbetet anfört
följande:

”Socialministrarnas 10-punkts-
program för den framtida social-
vården ställer bl a krav på en so-
cialvårdsorganisation baserad på
en vidareutvecklad helhetssyn.
Utvecklingen har hittills och kom-
mer också framledes att präglas
av ökad samordning mellan so-
cialvårdssektorn och den närlig-
gande områden.

Tillkomsten av framtida inte-

grerade vård- och servicecentraler
kommer att understryka behovet
av gemensamma referensramar
för de befattningshavare som där
blir verksamma. Mot denna bak-
grund instämmer vi i expertgrup-
pens principiella syn att inrikt-
ningen då det gäller att praktiskt
lösa sociala problem inom olika
verksamhetsområden inte skall
vara alltför snäv och yrkesspe-
cifik. Därför bedömer vi det som
angeläget att personer med en
annan utbildningsprofil än socio-
nomernas inordnas i verksamhe-
ten.

Expertgruppen framhåller att
de yrkesinriktade studiekurserna
i första hand skall komplettera

befintliga utbildningsvägar och
täcka utbildningsbehov som inte
täcks på annat vis. Vi kan ej fin-
na att detta uttalande har en kon-
kret och realistisk förankring.
Vad beträffar befintliga utbild-
ningsvägar vill vi framhålla att
de angivna målgrupperna, som
kan tänkas vara intresserade av
de föreslagna kurserna, inte kan
anses likvärdiga med socionomer-
na i utbildningshänseende. En sak-
lig och arbetsmarknadsknuten
analys visar att behovet av socialt
utbildad arbetskraft kommer att
bli tillgodosatt. Visserligen säger
expertgruppen att de som gått
igenom studiekurserna med fördel
kan ha en annan utbildningspro-

fil än socionomer för att komplettera den socionomutbildade arbetskraften, men redovisar inte närmare några sådana tänkbara former.

Mot påståendet i den bilagda uppsatsen av sektionschef Jimmy Björk att farhågorna för en betydande socionomarbetslöshet är ogrundade står professor Sigvard Rubenowitz analys 1971 som visar att en viss socionomarbetslöshet ganska snart kan förväntas, såvida inte snabba åtgärder vidtas för att öppna nya arbetsmarknader för socionomer. Statistiska centralbyråns senaste undersökning ger även en bekräftelse på att framtiden för socionomerna blir alltmer osäker — något som styrks av våra erfarenheter från fältet.

Om tonvikten skall läggas på YRKESINRIKTADE kurser rymmer förslagen målsättningar som torde vara mycket svåra att uppnå. Med utgångspunkt i vad som inledningsvis framhållits förordas att man justerar de föreslagna kurserna med hänsyn till de krav om en bredare bakgrund som kan ställas på olika yrkesspecialister inom den offentliga sektorn.

Vi önskar därför att de föreslagna kurserna anordnas som **ORIENTERINGSKURSER** med en annan teoretisk grundutbildning än socionomutbildning. Vi avser då att möjlighet skall ges till t ex blivande läkare, psykologer och sociologer, som avser att i sin kommande verksamhet nära knyta an till olika sociala verksamhetsområden, att delta i orienteringskurser i socialpolitik och socialt arbete. Samma sak gäller en annan grupp, nämligen samhällsplanerare med ekonomisk eller teknologisk bakgrund.

Vid en genomgång av kursernas uppläggning och omfattning kan man knappast få en annan uppfattning än att expertgruppen själv mera utgått från en orienterande än en yrkesinriktad målsättning. Som exempel kan nämnas studiekursen i socialt arbete där ett så viktigt huvudämne som "Rättsregler av betydelse i socialt arbete" begränsas till en tvåpoängskurs, som innebär cirka två veckors studier. Motsvarande avsnitt på en socialhögskola är enligt studieplanen civilrätt och socialrätt, som enbart i grundkur-

sens orienterande karaktär omfattar sammanlagt 120 timmar. Den föreslagna integrationen av teori och tillämpning med hospitering ute på fältet, studiebesök och sporadisk metodträning ger ytterligare stöd för uppfattningen att dessa begränsade punktingsatser inte kan rubriceras annat än som orientering om tillämpade sociala arbetsmetoder. Den föreslagna integrationen är dessutom alltför skissartad för att man skall få ett begrepp om vilka krav som kommer att ställas på de sociala institutioner, som kan förväntas bli inkopplade. Föreningen vill påpeka att arbetsuppgifterna på det sociala fältet är så pressade att betydande svårigheter kan uppkomma att administrera denna praktiska integration. Innehållet bör därför ytterligare penetreras och justeras med hänsyn till vad som är möjligt att genomföra utifrån de resurser som står till förfogande.

Med hänsyn till ovissheten om socialhögskolornas framtida ställning avstår vi från bedömningen till vilka utbildningsanstalter de föreslagna kurserna bör anknytas."

SOCIAL MODELLBANK — Från teorier till praktisk verksamhet

Socialchefsföreningens studiedagar planeras i år till den 28 och 29 september. De kommer att ägnas åt en bred presentation av pågående och nyligen avslutad metodutveckling inom den kommunala socialvården med gränsområden. Till bakgrunden för detta programval hör den kritik, som riktats mot de traditionella metoderna inom socialt arbete och de svårigheter, som social-

arbetare på fältet ställs inför när det gäller att utveckla nya metoder. Trots detta sker en intressant metodutveckling inom socialvården på många olika håll i landet. Det är betydelsefullt att systematisera och sprida erfarenheterna härav.

Presentationen av metodutvecklingsprojektet är tills vidare avsedd att ske under följande tio huvudrubriker:

1. Målformuleringsmetodik
2. Samhällsplanering
3. Integrerade lokalprojekt
4. Organisation och administrativa rutiner
5. Glesbygdsprojekt
6. Invandrarprojekt
7. Samhällsarbete
8. Grupparbetsmetodik — intern och extern
9. "Att undvika tvång"
10. Uppsökande verksamhet

Samarbetskommittén starkt kritisk mot utredningen "Kriminalvård i anstalt"

Samarbetskommittén för socialvårdens målfrågor har i en skrivelse till justitie- och socialministerierna riktat stark kritik mot bl. a. de förslag, som framförts av en statlig utredning om kriminalvård i anstalt. Skrivelsen återges här:

Samarbetskommittén för socialvårdens målfrågor har som en uppgift med hög angelägenhetsgrad betraktat frågor om den sociala kontrollens funktion i samhället, karaktären av denna sociala kontroll inom olika vårdområden samt — mer konkret — anknytningen och avgränsningen mellan olika vård- och behandlingsinstanser i samhället.

Med denna målsättning som grund har det tett sig naturligt för samarbetskommittén att dels ägna frågan om den sociala kontrollen en teoretisk belysning, dels att komma med praktiska reformförslag rörande kontrollens utformning. I sistnämnda hänseende har kommittén funnit att både socialpolitiska och humanitära argument talar för en radikal översyn av kontrollinstrumenten i vårt samhälle och att framför allt den sociala intentionen bakom utnyttjandet av kontrollerande åtgärder måste förändras. I nuläget inriktas samhällets vårdande och kontrollerande åtgärder mot människor som uppvisar en vid symptomflora men som nästan alltid har ett underliggande drag gemensamt: den sociala utsattheten och misslyckandet.

I samband med samarbetskommitténs presentation av skriften "Socialvård i framtiden — frågeställningar och argument" anmärktes från flera håll att socialvårdens målfrågor inte kunde behandlas fristående från den aktuella kriminalpolitiska debatten. Samarbetskommittén har därför i det fortsatta arbetet beslutat att ägna kriminalpolitikens utform-

ning och målsättning en särskild analys mot bakgrund av ett socialt helhetsperspektiv. En första uppgift i detta arbete har varit att granska de argument som framförts i den offentliga utredningen "Kriminalvård i anstalt" (SOU 1971:74). I direktiven till denna utredning anges det att dess förslag skall utformas med utgångspunkt från det påföljdssystem som tillskapats genom brottsbalken och att behandlingsreglerna bör anpassas till det anstaltsbestånd som håller på att växa fram. Anstaltssystemets uppbyggnad och organisation i stort anges sålunda ligga utanför utredningsuppdraget. Utredningen har uppenbarligen känt sig starkt bunden av dessa direktiv och någon mer principiell diskussion kring de för anstaltsbehandlingen viktiga påföljdsreglerna eller den lika viktiga frågan angående anstalternas utformning förekommer ej i utredningen. Detta innebär därför inte att de förslag som utredningen framlägger skulle vara oberoende av dessa förhållanden eller utan inverkan på deras faktiska innebörd eller utveckling. Som exempel beträffande påföljdssystemet kan nämnas, att behandlingsreglerna i princip blir desamma för alla de olika aktuella påföljdskategorierna. Därigenom utplånas i ej ringa grad de avsedda förutsättningarna för det av domstolen företagna påföljdsvalet. Den föreslagna utformningen av frigång och långtidspermission kommer vidare i vissa fall medföra att domstolens beslut om påföljd endast blir en tom formel utan egentlig anknytning till vad som kommer att hända den dömda. Vad åter angår anstaltssystemets uppbyggnad och organisation så är det inte endast så att utredningens förslag vid ett genomförande med nöd-

vändighet borde bli mycket betydelsefullt för den framtida planeringen utan också så att utredningen de facto kommit med vissa konkreta förslag angående exempelvis anstaltsbeståndet i de olika rājongerna och utbyggnaden av frigångshem. Detta, att utredningen tolkat sina direktiv inte endast så att det ej föll inom deras uppgift att närmare utreda påföljdssystem eller anstaltsbestånd utan även så att dessa förhållanden vid den genomförda analysen av behandlingsproblematiken ej skulle beröras, är inte bara faktiskt onödigt utan också sakligt otillfredsställande. Den föreslagna regleringen angående behandlingen kommer nu på ett märkligt sätt att hänga i luften då den bakomliggande problematiken inte penetrerats. Detta är desto mer otillfredsställande som utredningen, som ovan påpekats, givetvis inte lyckats bortse från frågor av betydelse för påföljdsregler och anstaltsbestånd. En utredning som på detta sätt begränsat sitt synfält (till stor del beroende på olyckligt formulerade direktiv) kan enligt vår mening ej utgöra underlag för någon reform som kan anses ingå i en rationellt utformad kriminalpolitik och knappast heller för en meningsfull diskussion kring de viktiga kriminalpolitiska frågor utredningen haft att behandla. Utredningen har förbigått de principiella överväganden som borde utgöra den grund varpå lösningen av detaljproblem skulle bygga.

Målsättningen för behandlingen av de intagna anges av kommittén vara den intagnes rehabilitering. Denna målsättning har då också självfallet varit bestämmande för utformningen av regelsystemet. Målsättningen kan synas naturlig och okontroversiell men anledningen till detta torde mer vara

målets oprecisa utformning som närmar sig innehållslöshet än en självklar enighet om kriminalvårdens målfrågor. Något närmare försök att precisera innebörden av rehabiliteringsmålet har ej gjorts av kommittén. Den anför visserligen följande (s. 197 f) "den intagnes anpassning i samhället (har) ansetts som målet för behandlingen. Det väsentliga är att ge den intagne de förutsättningar han behöver för att motsvara det ordnade samhällets krav på tillfredsställande laglydnad. Däremot bör det kanske framhållas att det inte är något mål i detta sammanhang att förmå den intagne att i andra avseenden tillägna sig etablerade värderingar och förhållningssätt". Kommittén synes alltså ha uppfattat rehabiliteringen i en begränsad innebörd i stort endast innefattande framtida laglydnad. Denna uppfattning synes dock väl problematisk då det är ställt utom all tvivel att laglydnad och "social anpassning" i övriga hänseenden är ytterligt nära förbundna. Om tillägnande av "etablerade värderingar och förhållningssätt" användes som medel att uppnå laglydnad så torde det endast vara en semantisk fråga om "etablerade värderingar och förhållningssätt" betecknas som medel eller mål. Svårigheterna illustreras väl genom hela betänkandet. Behandlingen anges ibland generellt syfta till att anpassa den intagne i samhället (ex. s. 93) och olika behandlingsåtgärder anges inte vara direktrelaterade till enbart laglydnad (ex. s. 140 f där fysisk träning bl. a. förordas för att det har en "social effekt" och ställer krav på "samarbete, utåthållighet och kamratskap" och fritidsverksamhetens utformning uppenbarligen skall syfta till att de intagna skall "utnyttja fritiden på ett meningsfullt sätt" och förhindras att ägna sig åt "negativ verksamhet").

Inte endast målsättningen med behandlingen är diffust och oprecist tecknad utan även själva *behandlingsbegreppet* är lämnat utan närmare analys. I betänkandet betecknas i stort sett varje åtgärd som kan vidtagas med en intagen som behandling alltifrån läkarbehandling vid somatiska sjukdomar till enrumsbehandling (isolering), allt tydligen syftande till att främja den intagnes framtida laglydnad. Detta är ett mycket förvirrande språkbruk då det i många fall helt uppenbart inte motsvarar några reella förhållanden. Det är också ett farligt språkbruk eftersom det förespeglar att de mest skilda åtgärder skulle av de som beslutar om åtgärderna kunna motiveras rationellt utifrån deras effekt för den framtida laglydnaden hos den enskilde individen. Oklarheten ökas ytterligare genom att ordet behandling även används i förslaget till lag om behandling av häktade och anhållna m. fl. och då uppenbarligen utan den målinriktade innebörden i begreppet. (I direktiven talas dock om rehabilitering även av den grupp som berörs av denna lag).

Kommittén anför att den tidigare optimistiska inställningen till anstaltsbehandlingens möjligheter att bota kriminalitet ersatts av ett mera nyanserat betraktelse-sätt. Några lärdomar av detta synes dock inte kommittén ha dragit utan hela förslaget är präglad av en oinskränkt tilltro till "behandlingsideologin". Målsättningen blir att "bota" i det enskilda fallet trots att man inte vet vad det är man skall bota och inte heller hur detta skall gå till. Behandlingsplaner för varje enskild intagen skall tillskapas. Behandlingen av den enskilde skall anpassas efter hans individuella behov och detta skall ske utan att någon kunskap om verkan av behandlingsåtgärder föreligger. Kommittén är medveten

om att någon parallell ej går att dra mellan kriminalvård och sjukvård (s. 92), men talar trots detta om att "bota" (s. 135) kriminalitet och om vård och behandling med syfte att "rehabilitera" den intagne. Någon lärdom av de principiella skillnaderna mellan sjukvård och kriminalvård har kommittén ej dragit.

Kommittén borde i dessa sammanhang sökt göra två viktiga distinktioner, dels mellan enskilda åtgärders olika syfte och dels mellan olika nivåer beträffande målsättningen. Enskilda åtgärder som på ett meningsfullt sätt kan anses ha som syfte att "bota" kriminalitet hos en enskild torde vara ytterligt få. I undantagsfall vissa medicinska ingrepp och kanske även vissa former av psykiatriska eller psykoanalytiska åtgärder är nog i stort sett de enda som kan räknas till denna grupp. Ordet behandling i dess målinriktade mening borde reserveras för dessa åtgärder. Vi skulle starkt vända oss emot ett språkbruk där skolor, universitet och andra utbildningsanstalter betecknades som behandlingsanstalter eller idrottsklubbar, studiecirklar, fackliga organisationer etc. som behandlingsgrupper. Det finns lika stor anledning att vända sig mot ett dylikt språkbruk, även om det endast används inom "fängelsemurar". Den andra distinktionen mellan olika målsättningsnivåer är minst lika viktig att göra. Med den kunskapsnivå som finns beträffande brottsframkallande faktorer och deras förebyggande kan det vara meningsfullt att tala om en målinriktad "behandling" när man inriktar sig på regelsystem och organisation. Man kan på ett rationellt sätt göra ett principiellt val mellan exempelvis ensamcell och gemenskap. När man kommer ner till den enskilde individen ställer sig däremot problemet annorlunda. Där finns knappast någon förutsättning för någon "behand-

lare" att inom gällande regelsystem och organisation göra anspråk på att uppställa rationella behandlingsplaner för intagna.

Mycket av den begreppsliga oklarhet som vidlåder betänkandet torde kunna återföras på att kommittén ej sökt att tillgodogöra sig några lärdomar av den forskning som redovisats i en bilaga till betänkandet. Kommittén konstaterar endast kort att: "den sparsamma forskning som pågår om kriminalvårdens problematik har ännu inte lett till några resultat som kan användas i behandlingssyfte". En viktig lärdom som dock finns att dra av den forskning som utförts är att anstaltsbehandling eller inte anstaltsbehandling synes ha relativt liten betydelse för återfallsfrekvensen men att anstaltsbehandling snarast torde tendera att öka återfallsfrekvensen. Denna kunskap borde rimligtvis ha föranlett kommittén att vara mycket försiktig med att använda sig av det individuellt målriktade behandlingssystemet som grund för regelsystemet och istället starkare betona sådana viktiga funktioner som rättssäkerhet, likhet och humanitet. Oavsett detta är det dock uppenbart att om man menar att någon kunskap om "behandling av kriminalitet" inte föreligger så kan ett system uppbyggt kring detta inte leda till annat än kvacksalveri och risker att andra väsentliga värden eftersätts.

Ett annat problem som sammanhänger med behandlingstanken är att kommittén inte räknar med att alla intagna är i *behov av eller mottagliga för behandling* (ex. s. 135). Man kunde med tanke på detta förvänta sig att en diskussion skulle genomförts hur dessa grupper skulle urskiljas, hur stora de kan vara och hur betenden gentemot dessa skulle skilja sig från de som skulle "behandlas". Något sådant förekommer dock ej i betänkandet. Hur skall

exempelvis val ske av möjlighet till studier mellan en mycket studiebegåvad intagen utan behandlingsbehov och en mindre studiebegåvad med behandlingsbehov? Exempelen kan givetvis mångfaldigas. Kommittén har helt förbi-gått ett problem som med dess egen utgångspunkt måste vara högst väsentligt.

Mot bakgrund av vad som här tidigare anförts är det givetvis inte förvånande att kommittén anger att det skall vara en rent *individualpreventiv målsättning* ifråga om utformningen av anstaltsbehandling (s. 197). Eftersom området för tänkbara behandlingsformer är ytterst vidsträckt och några instrument att bedöma det individualpreventivt motiverade i enskilda behandlingsåtgärder ej föreligger torde det dock vara ofrånkomligt att andra faktorer, som ordning och säkerhet och olika rättsföreställningar, kommer att spela en väsentlig roll. Kommittén anger t. ex. själv att vid val mellan öppen och sluten vård det är "ett naturligt krav att åtgärderna på detta område i varje tid passar in i en för allmänheten godtagbar bild av kriminalpolitiken" (sid. 104). Andra exempel skulle också kunna anföras. När kommittén själv i principiella resonemang tenderar att ta hänsyn som enligt dess egen utgångspunkt synes vara ovidkommande så torde det vara uppenbart att decentraliserade beslut beträffande enskilda intagna ofta torde riskera att påverkas på ett liknande och helt okontrollerbart sätt.

I likhet med äldre lagstiftning om behandling av intagna i fångvårdsanstalt innehåller det nu framlagda lagförslaget en sammanblandning av två regelsystem. Det ena avser främst att skapa ett rättsskydd för de intagna, som avklätts personlighet och värdighet, det andra att ge regler för en ändamålsenlig och human be-

handling av de intagna. Om kommittén kunnat draga någon lärdom av de långvariga internationella diskussionerna och konventionen om rättsskydd för de intagna, borde den ha insett, att det första regelsystemet måste styra det andra. När det gäller sådana grupper i samhället gäller det i första hand att trygga deras medlemmars integritet och möjlighet att aktivt medverka till utformningen av sin framtid. De behandlingsåtgärder, som åsyftar att dirigera personalens åtgärder gentemot sådana grupper måste underordna sig regelsystemet för rättsskydd åt dem, som man berövat friheten. Därigenom blir det uppenbart att vi i första hand behöver en lagstiftning till skydd för de grupper i samhället som görs till föremål för utövningen av samhällets tvångsmakt och i andra hand föreskrifter om myndigheternas medverkan till förbättring av deras situation under tvångstiden och därefter. En sammanblandning av de bägge systemen gör vidare, att allt ansvar för åtgärder som av de intagna kan upplevas som repressiva övervältas på enskilda tjänstemän och anställda och att därigenom ett för såväl dessa som de intagna påfrestande spänningsförhållande accentueras.

Rättssäkerhetsfrågorna har alltså att kostnad av behandlingstanken rönt en styvmoderlig behandling i betänkandet. I direktiven anges visserligen att det är ett önskemål att "reglerna utformas så att utvecklingen på området inte binds eller hämmas på ett olyckligt sätt" men det anges att det är en fråga som särskilt skall uppmärksammas hur man skall kunna förena rättssäkerhetskraven med detta önskemål. Rättssäkerhetskraven betonas också mycket starkt i FN:s regler om minimistandard (s. 77). Kommitténs tystlåtenhet angående rättssäkerhetsfrågorna framstår därför

som anmärkningsvärd. Möjligen kan det bero på att man anser sig ha löst den gordiska knuten med ett djärvt svärdshugg genom sitt förslag om avskaffande av disciplinstraff. Det framstår dock som väl naivt att tro, att rättssäkerhetsfrågorna skulle vara lösta genom detta. Möjlighet till åtgärder som av de intagna upplevs repressiva, exempelvis "enrumsbehandling" och "knalltransporter", kvarstår. Skillnaden är att de intagna icke kan få åtgärderna prövade och att personalen lämnats utan ledning för den praktiska tillämpningen.

Rättssäkerhetsfrågorna är dock inte begränsade enbart till förfarandet i samband med åtgärder av repressiv natur utan hänger också ihop med frågor som beslutandenivå, överklagningsmöjligheter och lagstiftningsteknik. I dessa hänseenden uppvisar kommitténs förslag betydande och betänkliga brister. Den genomgående trenden är att hela problemfält utbrytes från lagstiftningen eller att den närmare utformningen förbigås för att problemen istället skall lösas genom tillämpningskungörelse eller cirkulär från kriminalvårdsstyrelsen. Det legitima önskemålet torde vara att, som det heter i direktiven, utvecklingen inte skall bindas eller hämmas på ett olyckligt sätt. Denna teknik borde också kunna accepteras i den mån lagstiftningen ger en fast och klar ram att röra sig inom. Lagförslaget är dock beträffande alla konkreta frågor i det närmaste innehållslöst. I stort sett varje paragraf innehåller så vaga uttryckssätt att den närmare innebörden blir helt obegriplig. Någon större hjälp för lösning av konkreta tillämpningsproblem står ej heller att vinna

ur vad kommittén i övrigt anfört. En alltför detaljerad lagstiftning kan givetvis riskera att binda utvecklingen på ett olyckligt sätt. Men den utveckling som man då i första hand tänker på torde väl vara att nya vårdformer kan bli aktuella. En strikt reglering av de intagnas minimirättigheter, deras möjligheter till överklaganden och förutsättningar för repressiva åtgärder mot dem torde på intet sätt hämma en sådan utveckling. Den föreslagna lagstiftningen är vag och intetsägande på alla dessa områden. Denna vaghet är dock inte påkallad av några krav på behandlingsmässig effektivitet men däremot är den kanske effektiv för förvaltningen i så måtto att nästan varje beslut måste framstå som oangripbart. Men denna effektivitet vinnes i så fall till priset av de intagnas rättssäkerhet. Priset är alltför högt.

Här har endast berörts vissa principiella frågor angående betänkandet. Detta har varit naturligt med hänsyn till att bristerna är så uppenbara i detta hänseende. De invändningar som framställts gör inte anspråk på att lägga någon grund för en alternativ reglering — de är endast att se som frågeställningar kring problem som kommittén till största delen förbisett. Arbetet med att skapa en sammanhängande och genomtänkt målsättning för kriminalvården återstår fortfarande. Även om så är fallet skulle givetvis mycket kunna sägas om de konkreta förslagen i kommitténs betänkande. Många diskutabla punkter finns som exempelvis förutom disciplinstraffen också permissionsreglerna och frigångsinstitutet. Med hänsyn till att betänkandet så uppenbart lagts åt sidan av justi-

tiedepartementet synes dock ej anledning till en närmare detaljgranskning föreligga för närvarande. När kriminalvårdsberedningen är färdig med sitt arbete kan kanske finnas anledning att återkomma. Värdet av att diskutera detaljutformning är dock inte endast beroende av om den är aktuell att genomföra. Kriminalpolitik är en politisk fråga och ideologi och målsättning måste diskuteras innan detaljutformningen. KAIK innehåller i sina enskildheter uppfattningar och förslag som förefaller tilltalande och sympatiska men i stort sett är betänkandet präglad av en orealistisk behandlingsoptimism, övervältrande av i princip omöjliga arbetsuppgifter och bedömningar på tjänstemän och övriga anställda och en vag humanism som i förening med avsaknaden av övergripande analys inte varit en kombination ägnad att höja nivån på den kriminalpolitiska debatten.

Den kriminalpolitiska utvecklingen i Sverige förefaller för närvarande stå inför en avgörande utvecklingsfas. Kriminalpolitiken har från 1930-talet fram till våra dagar starkt präglats av en principiell behandlingsoptimism. Denna framstår nu som alltmera verklighetsfrämmande men någon alternativ kriminalpolitisk målsättning har ännu inte utformats.

Samarbetskommittén kommer att följa upp utvecklingen inom den del av socialvården, som kriminalvården är. Kommittén vill dock inte uteslutande ägna sig åt en principiell kritik av pågående utredningar och projekt utan kommer att försöka framlägga allmänna riktlinjer rörande kriminalvården. Detta är en svår men i dagens läge nödvändig uppgift.